

Хроніка.

Памяті † Проф. Д-ра Станіслава Дністрянського.

5. травня 1935 р. в Ужгороді на Підкарпатті від параліжу серця помер бувший Ректор Українського Вільного Університету в Празі, звичайний професор д-р Станіслав Дністрянський, 65 років, родом з Тернополя (Галичина).

Скінчивши правничий факультет у Віденським унів. і одержавши там докторат в 1894 р. покійний все своє життя присвятив науці і був професором цивільного права у Львівському університаті, а від 1920 р., опинившись на еміграції, став професором цивільного права і загальної науки права в Українським Вільним Університеті в Відні, від 1922 р. в Празі, куди перенесли університет з Відня, як в гостинну для словян державу. Тут він невтомно працював до кінця свого життя, присвятивши всю увагу науці й здійсненню ідеї української державности, незалежности й національної та державно-територіяльної соборности.

Покійний, окрім безлічи друкованих юридичних статей, має звиш 40 більших і великих праць з області права і суспільних наук. Друковані вони в українській, німецькій, французькій, англійській, чеській, польській, сербській, хорватській мовах. Після покійного залишилося багато наукових праць в рукописах. В юридичних працях він послідовно держався соціольогічної методи. Наукова спадщина по нім велика.

Дізнавшись від мене в Відні в 1920 р., що в 1830-х роках в Росії спеціальна Комісія, організована кодифікатором Сперанським, на чолі з проф. Даниловичем працювала над кодифікацією українського права і що той кодекс з наказу царя, який роздумався, спалили, але один примірник проєкту випадково урятувався і професори Нольде та Пергамент, які знайшли його в льоху Петербурзького університету, в 1910 р. його надрукували,—небіжчик особливо зацікавився тією новиною і з того часу шукав того кодексу, знайшов і з запалом студював. (Частину того кодексу (проєкту), завдяки Сперанському, зробили діючим правом і завели в І. ч. Х. т. зв. зак. Рос. імп. для губ. Чернігівської й Полтавської, в Україні, де це українське право й було чинним до 1920 року).

Покійний був дійсним членом Українського Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові, членом Української Акад. Наук. в Києві, почесн. членом Українського Правнич. Т-ва у Львові, Головою Українського Правнич. Т-ва у Львові, Головою Українського Правн. Т-ва в Празі, а в 1933 р. був одним з організаторів і головою Правн. Наук. Зїзду в Празі, який провів блискучо по заранні виробленому пляні розроблення українського права. (В цім Зїзді взяв участь і Український Соціольог. Інст. в Празі).

Від 1907 до 1918 р. небіжчик був членом Віденського Парляменту, а в 1918 р. Голсвою Комісії у Відні для реформи ци-

вільного права. В Празі він, окрім Українського універ., читав лекції в Чеському Інст. Політ. Наук і в Німецькому унів. Одна з його праць видана Чеською Акад. Наук.

Серед правників покійний проф. Дністрянський користувався заслуженою славою талановитого серйозного вченого і невтомного працівника. Таку опінію мав він не тільки в українців, а також і в чужинців. Торік до Деканату Правничого Факультету Укр. В. Ун. в Празі звернувся японець з проханням дати йому інформацію, де і коли він може побачити проф. Дністрянського. Виявилось, що він правник-цивіліст, висланий в Європу з науковою ціллю і йому доручено в питаннях українського цивільного права звернутися в Празі до проф. Дністрянського. Японець одержав від нього всі необхідні вказівки для наукових студій українського цив. права.

Добрий серцем, вражливий на чужу біду і чистий душею, він проймався еміграційною нуждою української молоді і був для неї всюди, де міг, вірним опікуном і добродієм. Не вважаючи на своє розстроєне здоров'я і дуже кволе серце, він ніколи не відмовлявся піти до того чи іншого представника влади і просити його помочи чи заступництва для потребуючих.

Ставши емігрантом і втративши надію працювати на рідній землі, він прийняв чехословацьке громадянство і цінив його високо, підкреслюючи і в своїй роботі, і в своїх виступах духову культурність і словянську гостинність чехів, які не відмовляли йому права і можливості працювати для української словянської народности, науки, культури. Був він великим поклонником професора Т. Масарака, як людини, як ученого, як патріота, і як президента Республіки.

Покійний тяжко відчував і переживав небратерські і несправедливі відносини словянських держав до української словянської нації, і дуже цінив інше відношення до неї Чехословацької Республіки. В словянськiм питанні він стояв на ґрунті програми Кирило-Методіївського Брацтва Шевченка, Костомарова й ін., щоб усі словянські народи стали братами, вільними, рівноправними і кожен мав би свою самостійну, суверенну державу в словянськiм союзі. Він був словянином, чехословацьким громадянином і вірним сином Українського народу та ідейним робітником. Був він одночасно українським державником, самостійником і соборником. На тих всіх позиціях він і вмер, нічим не поступившись. Тому й праці свої він друкував українською, чеською, польською, сербською, хорватською, болгарською, словянськими мовами. Тому, й перейшовши в Чехословацьке громадянство, він свобідно й віддано продовжував українську роботу, працюючи й для Чехословаччини, й для словян. Ідея необхідности словянської солідарности і взаїмности та співробітництва була і його ідеєю. Українськiй нарід він підносив за його історичну європейську правову культуру і правове думання, протиставляючи свій нарід примітивізмів в вирішенню взаємовідносин під керуванням принципу переваги й панування грубої сили над правом. В науці

він був поклонником німецької школи правників. Українська національна робота зєднувала йому загальні симпатії українців, як старшого покоління, так і молоді.

В емігрантських умовах життя, серед турбот і напруженої праці для шматка хліба і для добра українського народу, словянства й людства він остаточно підірвав своє здоров'я, хоч його дружина з самопожертвою доглядала його, як мати дитину.

19. грудня 1933 р. на мойому ювілеї п'ятидесятилітньої наукової, літературної і громадської праці небіжчик прийняв на себе головування. Ждали його в кабінеті, щоб іти в салю, а його нема... Нарешті, входить, захитався і впав непритомний. Пульс ледви помітний, вигляд умираючого. Після допомоги відкрив очі. Тоді тільки сказали його дружині і ввели її з салі в кабінет. Одвезли його додому і він пролежав кілька днів. Це була серйозна осторога і він став берегтися, а дружина ще пильніше доглядати. Але смерть і підкрадається, і нападає...

З дружиною він поїхав на Підкарпаття, 4. травня післяв листа Секретареві Факультету др. Шляхтиченкові, що за кілька днів вертається кінчати лекції, а 5. травня вже не стало доброї людини, справжнього патріота, вірного сина Української нації і славного вченого. Мир праху Твоєму!

Смерть проф. Дністрянського викликала великий відгомін жалю серед учених, особливо правників. Український Унів. в Празі та його факультет права і суспільних наук одержали вислів жалю і співчуття між іншими від: Декана Прав. Фак. з Брно, Ректора Карлового Унів. в Празі, Декана Правн. Фак. того ж унів., Голови Сенату д-ра Соукупа, проф. Урбана, Президії Мініс. Шкіл, Наук. Тов. ім. Шевченка, (Львів), Ректора унів. в Братиславі, Ректора унів. в Брно, Декана Правн. Фак. в Братиславі, Словянського Уставу в Празі, Школи Політичн. Наук в Празі, Україн. Наук. Інстит. в Берліні, Україн. Господар. Акад. в Подєбрадах, Україн. Студ. в Берліні, Ректора Німец. унів. в Празі, Декана Правн. Фак. того ж унів., Канцелярії Президента Респ. ЧСР., Міністра Освіти в ЧСР., Голови Президії Міністерства Справедливості в ЧСР., Україн. гімназії в Жевницях, Правників з Хорватії (Югославія) і від ін. Ці вислови жалю і співчуття красномовно показують, кого в особі покійного проф. С. Дністрянського втратили Український Університет в Празі, Українська наука, Українська нація, юридична наука взагалі і учений світ.

С. Шелухин,

Декан фак. права і сусп. наук Укр. В. Унів.
в Празі і Голова Укр. Правн. Т-ва в Празі.

30-ліття літературної творчості Г. Костельника.

Великі особистості вичувають, хоч і не все вповні вірно та всеціло, закони, дані Богом природі і людям, плян Творця, коротко кажучи, Думку Божу. Своє вичуття висловлюють вони або поетичними образами (поети й письменники), або науковими творами, в яких оформлюють своє вичуття в логічні думки (ве-